

SOKOL

VESTNIK SOKOLSKE ŽUPE LJUBLJANA

ŠTEVILKA 6 • LETNIK I • NOVEMBER 1936

Fr. L.:

Nazaj k čisti sokolski misli

Velika je naša skoraj polmilijonska sokolska družina. Dve sto tisoč telovadečih pripadnikov, na stotine sokolskih domov in telovadišč, knjižnic in čitalnic, na desettisoče sokolskih krojev, številni sokolski tisk in druge naše ustanove so dandanes ogromna narodna imovina, ki jo je v sedemdesetih letih ustvarilo sokolsko delo.

In še vedno rasejo te številke. Zadnja leta se je naše število malone potrojilo, zrasli so novi sokolski domovi, da, celi stadioni, razvili smo brez števila sokolskih praporov, skozi telovadnice je šlo novih sto tisoč fantov in deklet. Imeli smo veličastne zlete: v Beogradu leta 1930., v Pragi leta 1932., v Ljubljani leta 1933., v Sarajevu in v Zagrebu leta 1934., v Sofiji leta 1935. ter v Subotici in v Šibeniku leta 1936. V naši župi smo imeli letos velike in prav uspele prireditve. Razen župnega zleta in okrožnih zletov tudi nešteto društvenih javnih telovadb, ki so bile celo za spoznanje boljše kakor doslej, posebno pa boljše obiskane. Z zunanjo sliko jugoslovanskega sokolstva smo lahko kar zadovoljni.

Če pa hočemo biti pravični pri ocenjevanju sokolstva, ne smemo prezreti tehle dveh vprašanj:

I. Ali rasejo s številom sokolstva v pravem razmerju tudi njegova notranja moč, zavest in odpornost ter s tem napredek našega naroda? Ali je članstvo, ki je v teh letih izšlo iz sokolske vzgoje, že nov kulturni tip samostojnega in odgovornega jugoslovanskega državljana, ki se bistveno razlikuje od kateregakoli našega državljana, ki ni bil deležen sokolske vzgoje?

II. Ali je sokolska vzgoja v 70 letih, ki jih ima za seboj, pognala v narodu korenine, ali uživa sokolstvo po dveh desetletjih dela v svobodni državi primeren ugled, ali ima sokolska vzgoja tudi primeren vpliv na javno življenje? Ali je v notranji vrednosti sokolstva jamstvo za bodoče samostojno življenje naroda?

Napočil je čas, da si sami zastavimo ta vprašanja in nanja odgovorimo pogumno in pošteno, kakor se soku spodobí.

Prepričan sem, da govorim iz srca vseh sokolskih delavcev, ki so se v skrbi za napredek sokolstva in ugled države poglobili v to stran našega sokolskega delovanja, če trdim, da nas dandanašnje stanje ne more in ne sme zadovoljiti.

To trditev moram seveda tudi dokazati.

Sokolska požrtvovalnost in čistost sokolske misli.

Sokolstvo v zadnjem desetletju, ko se je pojavila poostrena gospodarska stiska, ni znalo v zadostni meri obdržati čiste sokolske vzgojne smeri. Sokolsko vodstvo ni izdalo ukrepov, ki bi zadosti obvarovali obstanek in napredek čistega sokolstva. Nikar da bi izkušalo obdržati zdrave edinice, izvršujoč v zmanjšanem obratu samo to, kar je bilo za obstanek in napredek nujno potrebno, in tako obvladati razmere, je vodstvo pustilo v usodni dobi svoboden razvoj, ki mu je zrasel čez glavo. Pustilo je, da se je ustanovilo na tisoče novih društev, ki niso imela in še zdaj nimajo prav nobenih pogojev za obstanek. Ko je vodstvo spoznalo to usodno pogreško, ni znalo z železno roko

vsaj zaustaviti tega plaz, ki bo uničil tudi zdrava društva. Iz namišljenega strahu, da bi ne trpel sokolski ugled, se to še danes ni zgodilo. Ako izginejo iz sokolskih društev in uprav, tako društvenih in četnih, kakor župnih in zvezne sokolski konjunkturisti in paradni sokoli, ako se črtajo društva, ki imajo sokolsko samo ime, ali je to za sokolstvo kaka škoda? Izgovor, da sedanji čas za take operacije ni primeren, prihaja lahko samo od ljudi, ki sta jim čistost sokolstva in napredek naroda deveta briga. Mnenje takih ljudi je čisto brezpomembno, ker niso sokoli, ampak največkrat le politični špekulanti. Ali bi s formalnim črtanjem takšnega društva res padla »sokolska trdnjava«? Društvo, ki ne kaže najmanjšega življenja, ki nima članstva niti na papirju, ki se mora držati največkrat zgolj zaradi ene osebe, ki potrebuje društvo za svojo oporo, takšno društvo naj bi bila sokolska trdnjava? Ne sokolska trdnjava, temveč ovira za razvoj sokolstva je takšno društvo!

Temu osnovnemu zlu sledijo kar po vrsti še druga zla: Članstvo neče plačevati članarine, društva ne plačujejo davkov župi in zvezi, sokolski tisk propada, društva se bavijo samo s prireditvami, ki »nesejo« (kino, gledališke igre, plesi, tombole in veselice). Brez sredstev se zidajo sokolski domovi in razvijajo sokolski prapori. Ali nas bodo zadolženi domovi in lepi prapori rešili gospodarskih težav? Te prireditve prirejamo zato, da dobimo dohodke namesto članarine in da s paradami zabrišemo notranjo praznoto. Udeleženci in potrošniki na teh prireditvah so pa prav tisti člani, ki se sicer vedno izgovarjajo, da nimajo denarja za članarino. Od teh prireditev seveda ni treba plačevati prispevkov župi in zvezi. In Bog varuj, ko bi kdo trdil, da te prireditve niso vzgojne! Proglasijo ga za škodljivca ali celo za izdajalca. K temu je prišla še podpora, ki jo prejema sokolska društva od različnih ustanov. Ta podpora bi morala imeti samo blagodejen vpliv, pa prinaša zaradi napačnega pojmovanja našega članstva tudi zmedo in nered. Članstvo in društva namreč mislijo, da zaradi podpore lahko prenehajo sokolski prispevki, članarina in vsa požrtvovalnost.

Skrajna potreba je, da v tej stvari pridemo do čistih in zdravih pojmov. Ne odklanjamo nobene podpore, nasprotno, sokolstvo mora in sme računati na podporo državnih, samoupravnih in gospodarskih ustanov ter posameznikov, ker to ni nobena miloščina, ampak priznanje za njegovo splošno koristno narodno delo. Vendar se pa mora sokolstvo vzdrževati iz lastnih sredstev, izvirajočih iz požrtvovalnosti in delavnosti pripadnikov. Sokolsko delo koristi posamezniku in narodni celoti. Zaradi sokolskega dela ne sme nihče zahtevati zase kakršnihkoli gmotnih koristi, razen tistih, ki mu jih daje neposredno sokolska telesna in dušeduhovna vzgoja. Kakor hitro bi to narodu namenjeno delo posamezniki ali pa skupine izkoristile v svoje namene, potem bi narodna celota tega dela ne bila deležna. Vsak pripadnik je dolžan plačevati svoj članski prispevek, ki tvori pravni in gospodarski temelj vsakega društva. S temi rednimi sredstvi mora društvo, župa in zveza izvrševati redno, v pravih označeno delo, kakor se je to godilo nekdanj. Zadnji čas je pa začelo med članstvom in tudi v upravah društev prevladovati mnenje, da je članarina nepotrebna, da društvo, župa in zveza lahko obstoja in celo izvršuje svojo nalogo brez gmotnih sredstev ali pa samo s podporo, ki prihaja izven sokolstva. To mnenje je čisto napačno in postane lahko za obstoj sokolstva usodno. Sokolske ustanove res prejema podporo. Ali pa naj bo ta podpora nadomestilo za našo sokolsko požrtvovalnost, ki je bila doslej naša največja dika. Kakor hitro bi obveljalo to načelo, se v hipu zruši sokolstvo. Tyrševa sokolska misel, ki je zrušila sovražni prestol, ta misel naj bo v svobodni državi odvisna zgolj od podpore izvensokolskih vrst? V Avstriji smo vzdrževali svoje sokolstvo brez podpor, in sokolstvo je bilo čisto. V lastni državi pa naj morda podpore nadomestijo požrtvovalnost? Bratje in sestre, kje je tu naš sokolski ponos? Te podpore ni bilo, ko je bilo sokolstvo v svoji največji moči, podpora je tudi zdaj v primeri s pomembnostjo sokolske vzgoje za ureditev Jugoslavije komaj omembe vredna, in morda bomo doživeli čas, ko je spet ne bo. Ali naj se takrat sokolstvo sesede kakor bolnik, ki mu je zdravnik odtegnil cevko s hrano? Premislimo to in zavedajmo se, da silno

grešimo, kjer ne plačujemo članarine, kjer ne plačujemo župnih in zveznih davkov. Bolj greše seveda uprave, ki članstva pravilno in zadostno ne pouče, kakor pa članstvo, ki prispevkov ne plačuje. Župni in zvezni davki so bili že ponovno znižani, društvene uprave so pa povsod članarino prilagodile imovinskim razmeram svojega članstva. Ne gre toliko za materialno vrednost, kakor za moralno obveznost. Celó berač, ki si priberači nekaj dinarjev, žrtvuje za to, česar ne more pogrešati. Kdor izda en sam dinar za alkohol, nikotin in druge nepotrebne reči, preden je plačal sokolski prispevek, ta si mora delati hude sokolske očitke. Kar kdo ljubi, za to žrtvuje vse. Kadar bo članstvo tako razumelo poslanstvo Sokola, bo našlo denar, tudi ko bi ga moralo izkopati iz tal. Uprave, prosvetni odbori in vaditeljski zbori, storite, da bo članstvo tako ljubilo svoje sokolstvo!

Kakor računajo na podporo društva, tako računajo vse preveč na podporo tudi župe in zveza. Nikar da bi višje sokolske ustanove v polni meri iniciativno vodile svoje podrejene edinice, reševale velika in važna vzgojna načelna vprašanja, se izčrpavajo, časih celo zadovoljujejo z udobno vlogo razdeljevalca podpor ter posredovalca služb in drugih koristi. Kdo bo potem še sokolski evangelist, kdo bo hotel eno samo delo izvršiti brezplačno? Kje bomo našli članstvo za prosvetne in vaditeljske tečaje? Zakaj redna telovadba v društvih, če bodo »veselico« z javno telovadbo priredila sosedna društva. Tudi s pokrajinskimi zletii ni dosti boljše. Ker je v njih vse preveč viden gmotni namen, zato tudi članstvo računa na vse mogoče ugodnosti ob priliki teh zletov. Vse lepe vzgojne priprave se ob sklepu omilijo in prilagodijo gmotnim koristim. Ali imajo zato taki pokrajinski zletii še kak vzgojni pomen? Članstvo hodi na te zlete največ za razvedrilo, število telovadcev je od zleta do zleta manjše, strogorednost vedno slabša.

Prav tako je s sokolskimi darovi in zapuščinami. V prvih začetkih sokolstva pred vojno je smatral vsak sokol za svojo duhovno potrebo, da razen članskih prispevkov daruje društvu še del preostanka svojih sredstev, bodisi z darili, bodisi z zapuščinami. Ta zdravi pojav je še dandanes silno pogost v češkoslovaškem sokolstvu, pa tudi v južnih predelih naše države, popolnoma je pa izostal v naših slovenskih društvih. Toda ni izginil iz Slovencev, izginil je samo iz slovenskega sokolstva, pri drugih naših organizacijah, n. pr. pri gasilcih, prosvetnih in cerkvenih ustanovah, se to še vedno dogaja.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Dr. Viktor Murnik:

O homogenosti tekmovalnih vrst

(Nadaljevanje in konec.)

Ako pa naj ima homogenost kakšen pomen, je treba, da je prvi dokaj dober telovadec. Homogeno vrsto samih slabih telovadcev je kaj lahko dobiti. Ako je najboljši v vrsti slab, vrsta ne more, pa naj mu bodo drugi še tako »homogeni«, doseči zadostnega, še »častnega« uspeha.

Na kakšni stopnji pa naj bi bil prvi tekmovalec, da je homogenost drugih z njim pomembna? Mislim, da ne rečem premalo, ako vzamem kakih 80% dosegljivih točk kot časten uspeh, pa naj je dosegla vrsta katerokoli mesto. Saj pravilnik, kakršen je veljal še za mednarodno telovadno tekmo v Luksemburgu l. 1930., določa nagrado celo še za vrste, ki so dosegle vsaj 60%. Prvo nagrado določa za vrste z najmanj 80%, drugo za 70%, tretjo za 60%. Vrste z 80% bi bile po tem pravilniku »prvi razred«, tako rekoč »svetovni razred«.¹ Ako vzamem okoli 80% kot časten uspeh, torej ne segam

¹ Zanimivo je, da je tekma v Berlinu vzbudila misel na uvedbo »razredov« pri prihodnjih olimpijskih tekmah. V »Deutsche Turnzeitung« pravi Praechter v oceni tekme na drogu: »Morda ne bi bilo neprimerno, za prihodnje tekme izvesti razvrstitev v razrede, da bi tudi mali in slabši narodi imeli kakšen obet zmage.« (St. 32, str. 419.)

prenizko. Če vrsta ne doseže več kakor 80%, bodo ob neenakosti uspehov posameznih tekmovalcev imeli nekateri seve manj kakor 80%. Zato pa morajo imeti drugi, zlasti prvi, čim več nad 80%.

V Berlinu je doseglo vsaj 80% osem vrst. K vrstam s častnim uspehom okoli 80% pa smemo šteti tudi še japonsko vrsto, ki ni dosegla dosti manj kakor 80% (79'28%). To razmeroma veliko število (več kakor polovica tekmujočih vrst) kaže nenavadno visoko raven tekmovanja. Skoraj pri vseh teh vrstah tudi razloček med uspehom prvega in šestega ni znašal več kakor 12 točk, le pri ogrski vrsti je za okoli pol točke večji. Tudi v »drugem razredu« dobimo še razloček blizu 12 točk: pri ameriški vrsti (77'1%) celo samo 10'868, pri avstrijski (75'77%) pa 12'900. Luksemburška vrsta je sicer dosegla tudi nad 70% (71'79%), ker sta prva dva dobila skoraj 84%. Vrsta pa ni bila homogena: že tretji je za 12'567 točke za drugim. Nasprotno pa sta v francoski vrsti prva dva dosegla nekoliko manj (okoli 82%) kakor prva dva Luksemburžana, vrsta pa je bila jako homogena in si je priborila 80'31%. V naši vrsti je prvi dosegel 86'36%, drugi 86'08%, tretji 85'3%, četrti 83'17% in šele peti in šesti nekoliko pod 80% (79'11 in 78'8); vrsta je tako dosegla 83'14%.

Ozrmo se sedaj na razločke med prvim in drugim, prvim in tretjim itd. v posameznih vrstah. Upoštevajmo samo šest telovadcev. Z razločki med 1. in 2., 1. in 3. itd. bodo upoštevani tudi razločki med 2. in 3., 3. in 4. itd. Kajti ti vmesni razločki so difference razločkov med 1. in 3. ter 1. in 2., 1. in 4. ter 1. in 3. itd. Ako upoštevamo razloček med 1. in 3. in razloček med 1. in 2. itd., smo upoštevali obenem razloček med 2. in 3. itd.

Razločke med prvimi in nadaljnimi v posameznih vrstah nam kaže tale pregled:

	1.—2.	1.—3.	1.—4.	1.—5.	1.—6.
Nemčija	1'568	3'001	4'101	5'900	6'600
Švica	1'634	3'701	4'035	4'832	5'000
Finska	1'934	3'899	5'465	6'766	7'668
Češkoslovaška	6'465	7'800	8'134	9'233	9'798
Italija	5'199	6'098	6'232	6'433	7'099
Jugoslavija	0'332	1'265	3'832	8'699	9'064
Ogrska	5'432	6'532	7'800	11'001	12'434
Francija	1'300	1'700	2'765	4'267	5'300
Japonska	4'034	5'333	6'668	7'767	8'167
Sev. Amerika	4'501	5'134	8'268	9'935	10'868
Avstrija	1'999	5'900	8'400	12'866	12'900
Luksemburška	0'365	12'932	22'068	24'566	25'767
Bolgarska	16'666	19'499	22'333	24'766	28'001
Romunska	13'799	14'700	14'799	15'633	21'298

V tem pregledu vidimo, da sta v naši vrsti drugi in tretji tekmovalec bližja prvemu kakor v vseh drugih vrstah drugi in tretji tekmovalec njih prvemu. Tudi četrti je v naši vrsti bližji prvemu kakor v drugih vrstah razen v francoski. Francoska vrsta ima sicer drugega in tretjega bolj oddaljenega od prvega kakor naša, zato pa ima četrtega, petega in šestega bliže prvemu kakor naša. Potemtakem ima več bližjih prvemu (tri) kakor naša (dva). Ali bi bila zaradi tega naša vrsta po homogenosti druga? Ne, ozirati se moramo tudi na velikost razločkov kakor med bližjimi tako med oddaljenejšimi. Pa kako moremo upoštevati to velikost?

Vzemimo primer. Finska vrsta ima 5. in 6. bliže prvemu kakor naša. Vsota razločkov med uspehi 1. in 5. ter 1. in 6. Finca znaša 14'434, vsota

razločkov med 1. in 5. ter 1. in 6. v naši vrsti pa 17'763. Finska vrsta ima torej tu za 3'329 manjšo vsoto razločkov. Naša vrsta pa ima 2., 3. in 4. bliže prvemu kakor finska. Vsota razločkov glede teh treh znaša v naši vrsti 5'429, v finski pa 11'298. Naša vrsta ima tu za 5'869 manjšo vsoto razločkov. Diferenca med našo manjšo in finsko manjšo vsoto je 2'540 v prid naši vrsti: za toliko je vsota vseh razločkov nasproti prvemu manjša kakor v finski vrsti. Glede na to je naša vrsta bolj homogena kakor finska. Ta posledek lahko dobimo tudi po krajšem potu: če takoj seštejemo vse razločke v naši vrsti in vse v finski, pa odštejemo manjšo vsoto od večje. Pa tega razločka niti ni treba računati. Manjša vsota je znak večje homogenosti. Tu pregled vseh vsot:

1. Nemčija	21'170	8. Francija	15'332
2. Švica	19'202	9. Japonska	31'969
3. Finska	25'732	10. Sev. Amerika	38'706
4. Češkoslovaška	41'430	11. Avstrija	42'065
5. Italija	31'061	12. Luksemburška	85'698
6. Jugoslavija	23'192	13. Bolgarska	111'265
7. Ogrska	43'199	14. Romunska	80'229

Po tem merilu, boljšem in natančnejšem, ker upošteva ne le razločke med prvim in šestim, ampak tudi med prvim in drugimi tekmovalci vrste, si nasledujejo vrste: 1. Francija, 2. Švica, 3. Nemčija, 4. Jugoslavija, 5. Finska, 6. Italija, 7. Japonska, 8. Sev. Amerika, 9. Češkoslovaška, 10. Avstrija, 11. Ogrska, 12. Romunska, 13. Luksemburška, 14. Bolgarska.

Med vrstami, ki jih iz povedanih razlogov moremo imeti še za homogene, povzročajo pri nekaterih razmeroma veliki razločki prav med prvim in drugim manjšo homogenost. Pri Čehih pa je večji razloček med prvim in drugim najbrž povzročila okvara dveh telovadcev (br. Löfflerja in Petráčka), ki bi bila sicer prejkone prišla med prvega in drugega. Prav tako bi bil v italijanski vrsti prišel morda takoj za prvim Neri, ki je zaradi okvare moral odstopiti. Toda tudi v naši vrsti sta bila dva okvarjena v rami (br. Forte in Pristov).

Za olimpijske igre v Berlinu se je delala velikanska propaganda. Za vsako državo je bilo nekakšno prestižno vprašanje, da se jih udeleži na vseh popriščih, kjer je mogla upati, da bo dosegla le količkaj časten uspeh. Telovadne tekme, ene najtežjih med tekmami v Berlinu, če ne najtežje sploh, se je udeležilo z vsega sveta samo 14 vrst. Enega ali dva visoko kvalificirana tekmovalca ima pač veliko držav. Toda sestaviti njim zadosti homogeno vrsto, je pa težavna stvar tudi za velike narode. Uspeh držav, katerih vrste si sicer niso priborile prvih mest, pa so dosegle vsaj okoli 80% pri tej tako težki tekmi, je zato tem častnejši.

Dr. Franc Derganc:

Filozofski drobiž

(Nadaljevanje)

Človek se razvija iz živalske osnove čuvstvenonagonske duše, ki oživlja kri ali krvavo meso. A duša se na višji, človeški razvojni stopnji poduhovi, pridruži se duh in dvigne človeka iz živalske nižave. Vzemimo samo prehrano. Zver uživa z največjo slastjo sirovo in krvavo meso. A človeški duh si je izumil kuharsko spretnost, da s kuhanjem in pečenjem, s pridatkom začimb in omak izpremeni mesu obliko in okus, tako da se kulturni človek prav nič ne zaveda, da uživa mesno hrano. Hranilni, jedilni nagon duše se je poduhovil.

Enako je vzel razumni duh tudi spolnemu nagonu vso živalsko nagnusenost in ga poduhovil (sramežljivost, zvestoba, estetični pogoji, evgenična, pravna, verska določila itd.). Celo divji narodi so zakrili živalski izvor spolnosti in jo poduhovili s tem, da so vse s spolnim življenjem zvezane dogodke (rojstvo, zaroka, poroka) oblekli v slavnostne obrede. Dandanes pazijo narodi izpred vsega na evgenično čistost in zdravje krvi. Kakor pripuščajo umni živinorejci k razplodu le izbrano plemensko živino, z isto strogostjo izbira moderna evgenična zakonodaja ter dovoljuje spolno izživiljanje samo telesno in dušeduhovno zdravim osebam. Priroda sama je zaščitila zakonsko zvestobo s kruto kaznijo spolnih bolezní. Spolnost ni nikaka absolutna vrednota, kateri bi se imele podrediti vse druge kulturne vrednote, kakor slepi in zavaja mladino degenerirani materializem. Nasprotno, spolnost ima zelo relativno vrednost, in vsi kulturni narodi so si sporazumno postavili načela in pogoje, pod katerimi velja spolnost za krepost ali zločin.

Razlika med živalsko in človeško, nagonsko (duševno) in umsko (duhovno) spolnostjo je naravnost bistvena. Spricho porazne sile tega dokaza umolkne vsak še tako degeneriran materialist. Z napredkom resnice in znanosti napreduje tudi poduhovljanje duše, vedno zmagoviteje ovladuje razumni duh slepo, čuvstvenonagonsko dušo.

Iz Steinachovih poizkusov izvaja razumni duh vse druge sklepe nego vračevni materializem, zlasti iz umetne inaktivacije in vzdržnosti, iz prve, stvarilne in zdravilne naloge spolnih sokov ter iz presenetljivega učinka spolnega vonja. Večmesečna spolna vzdržnost doseže popolno inaktivacijo spolnega nagona, nekakšno funkcionalno kastracijo. Torej nasprotno, kakor uči Freud o nevarnosti potlačenege, premaganega in zadržanega spolnega kompleksa. Seveda se ne sme enkrat inaktivirani nagon več umetno dražiti, n. pr. z onanijo, spolno fantazijo in bližino ženskega sex appeala.

Kakor abotna vrača se glasi fraza o spolni stiski mladine. Podzavestni učinki spolnega vonja nam iznova in prepričljivo dokazujejo nevarnost sodobne in materialistične promiskuitete (tovarištva) ter nepravilnost in nedopustnost koedukacije, skupne vzgoje spolno zrelih fantov in deklet. Mladina naj se veseli svoje idealne (duhovne) zaljubljenosti na daljavo in se skrbno, s preventivno (profilaktično) moralo ogiblje prezgodnje priloznosti. Ljubosumno in skopuško naj varuje svoje spolne sokove kot najdražje bogastvo, kot vir moči in zdravja ter jih sublimira, preliava v ideale in kulturne funkcije. Mi stari nikakor nismo zavistni mladini, nasprotno, samo hočemo, da bi uživala zrelo ljubezen z boljšim uspehom potomstva in z večjo slastjo do pozne starosti, za kar porokuje samo popolna vzdržnost do popolne zrelosti in modra zmernost v zakonu.

Duhovna, človeškega dostojanstva se zavedajoča ljubezen se težko izneveri svoji prvotni in prirodni dolžnosti, evgeničnemu obnavljanju vedno bolj zdravega in umnega človeštva. Zgolj čuvstveno uživanje ljubezni je posledica egoistične degeneracije, ki je odcepila občut od deja, ga nekako osamostalila in superaktivirala (pretirala) v sebično zabavo, v mistično in utvarno igro jalovih čuvstev. Mistična in utvarna igra pretresljivih čuvstev je tudi na drugih kulturnih področjih povzročila samo degeneracijo in zastoj napredka. Premislimo le kulturno nevarnost čuvstvenega razburjanja ljudskih mas z obljubami materialističnega parađiža!

Ljubezen, poduhovljeni spolni nagon, je neizčrpen vrec prerajajočega se človeštva in najjačja, najslajša socialna vez, ki jo mora vsaka kulturna organizacija diskretno nadzirati in čuvati vsake degeneracije! Koliko nepotrebnege in tihege trpljenja povzročajo motnje spolnega nagona, prezgodnja aktivacija s sledečo superaktivacijo. Moderna zdravniška psihagogika (duhovodstvo) razpolaga z zanesljivimi pomočki zoper vse motnje spolnega nagona. Kdor le podvomi in opazi na sebi najmanjšo nepravilnost, naj se brez odloga zateče k izkušnemu in resnemu zdravniku. O vzgojni in samovzgojni borbi duše in duha pa ob drugi priliki.

Vobče opazimo v Olimpiji štiri dobro ločene dobe:

I. od začetka do perzijskih vojn konec 5. stoletja pr. Kr.;

II. od perzijskih vojn do vlade »macedoncev« sredi 4. stoletja pr. Kr.; to je bila doba največjega vzeveta grške kulture, pa tudi političnega vzdiga;

III. vlade macedoncev (Filip, Aleksander in diadohi);

IV. rimska doba od druge polovice 2. stoletja.

V vseh časih je imela Olimpija dva natanko ločena dela: altido (altis) ter zgradbe in naprave, ki so jo obdajale: stadion, hipodrom (dirkališče), Buleuterion, Leonidáion, palaistro in veliko gimnazijo.

Te zgradbe so bile ločene od altide: na vzhodu po dveh dolgih, odprtih stebriščih, na jugu in zahodu pa z nizkim zidom; severna stran ob vznožju Kronosa je bila prosta, bržkone zato, da nista bila Zevsu posvečeni log (altis) in Zevsovemu očetu Kronosu posvečeni grič ločena. Ob vznožju hriba so stale zidane zakladnice za shrambo hvalnih darov.

V altidi so darovali bogovom in sprejemali njih prerokbe. Tu je bil Pelopéion. To je bila izprva preprosta gomila nad grobom junaka Pelopsa, ki ga je obdajal peterokoten zložen zid. Kasneje so nadomestili to preprosto ograjo z zidom in z vrati. V altidi je stal tudi starinski, razpokan lesen steber, ki so ga varovali razpada železni obroči; napis na njem je pripovedoval, da je ta steber edini ostanek svetišča, ki ga je bil zgradil v davni kralj Oinomaos in ki ga je bila pozneje porušila strela.

Kako so nastale pravkar omenjene naprave, ne vemo nič zanesljivega, pač na vemo več določnega o kasnejših zgradbah.

Najstarejša stavba je bil Heráion, Zevsovi ženi Heri posvečeno svetišče, ki pa ni bilo namenjeno bogoslužju, marveč je bilo zgolj hvalno darilo boginji in najstarejša zakladnica za pogostno dragocene darove njenih častilcev. Preprostost in slog najstarejših darov kaže, da je utegnil nastati Heráion v 8. stoletju pr. Kr. Stal je na dveh stopnicah (kakor vobče grški templji) in je bil 50 × 18,75 m velik; ostreže je bilo skoraj gotovo leseno, ne pa kamenito.

Tej najstarejši zakladnici so se pridružile že v 6. stoletju druge na severovzhodni strani. Teh so izkopalj dvanajst. Sezidali so jih bili bogataši in posamezne državnice, da so v njih hranili darove, ki so se nabirali v tem večji množini in so bili tem dragocenejši, čim bolj se je večala in širila slava Olimpije. Tu so namreč razkazovali posamezniki in poslanci mest in držav vse svoje razkošje. Dostikrat so darovali dragocenosti, ne toliko zato, da bi bili uslišani, pa tudi ne iz pobožnosti, ampak iz gole bahavosti. Saj so že zakladnice sezidane na pobočju Kronosa tako, da so se z vseh strani dobro videle.

V tej dobi je nastal tudi Buleuterion, ki je bil, kakor vse kaže, upravno poslopje. Očitno so ga sezidali v teku enega stoletja v treh delih. Najstarejši je severni del, zatem je nastal južni, in nazadnje so zvezali oba s srednjim delom. Tu so našli štirikoten temelj, o katerem so mislili, da je stal na njem steber, ki je podpiral obsežni strop in ostreže. Pauzanij pa pripoveduje, da je stal ondi Zevsov kip, pred katerim so sodniki in tekmovalci prisegali. Buleuterion je bil iz obdelanega kamenja. Bil je 30½ m dolg in 13 m širok in je stal na dveh stopnicah. V obeh stranskih prizidkih s polkrožnim sklepom je bila po ena dvodelna dvorana. Zakaj so ju uporabljali, ne vemo.

Iz te najstarejše dobe sta tudi stadion (tekališče) in hipodrom (dirkališče) za konjske dirke. Prvi se je razprostiral od »stebrišča odmeva« proti vzhodu. Tekmovalci in sodniki so prišli vanj skozi predor, gledalci pa s severne in južne strani naravnost čez nasip, ki je obdajal 3 m nižje tekališče; sedišče ni bilo. Stadion je nastal tako, da je bila na eni strani prirodna brežina; kasneje so napravili ob nasprotni podolžnici nasip. V času, ko je Olimpija s svojim sijajem mamila vse Sredozemlje in so se zbirale v njej velikan-

ske množice, so nasip večkrat zvišali, tako da je iz prvotne zaseke na zapadni strani, po kateri so vstopali tekmovalci s sodniki, nastal pokrit hodnik. Olimpijsko tekmovališče je bilo pravokotno (druga znana grška tekmovališča so bila na enem koncu polkrožna), 32 m široko in 211 m dolgo. To sicer nenavadno obliko so brzkone izbrali zato, ker so pri teku sedeli sodniki (helanodiki) vedno le na tistem koncu, kjer je bil ciljni steber. Pri tekih, ki so jima dejali »diaulos« in »dólihos«, so morali tekmovalci tudi steči s strani, kjer je bil cilj, da so končali tek spet na cilju. Pri diaulu je moral namreč tekavec preteči stadion dvakrat, pri dolihu pa štiriindvajsetkrat (približno enako našemu teku na 400 m in na 5000 m). Zato sta morala biti oba konca ravna, da so lahko oba uporabljali za stečišče. Razdalja od stečišča do cilja je znašala 600 stopal — Herakles jih je bil baje izmeril — ali 192'27 naših metrov. Elijske device so na Herin praznik tekle na razdaljo, ki je bila za $\frac{1}{6}$ krajša od polnega stadija. Brežine gledališča so bile ob vznožju obrobjene s kamenitim pragom. Vsa naprava je ležala precej globoko, zato jo je spomladi in jeseni gotovo zalivala voda; poleti za olimpij pa na Grškem ni dežja. Okoli tekmovališča, meter od tistega praga, je tekla po kamenitem žlebu voda iz zbiralnika ob vznožju Kronosa; v določenih razdaljah so bila napravljena korita.

Stečišče je bilo narejeno iz 48 cm širokih kamenitih plošč. Posamezna mesta so ločili leseni koli, vtaknjeni po 128 cm vsaksebi v luknje v tlaku. Na obeh koncih je bilo prostora za 20 tekavcev. Na vsakem mestu sta bila v plošči pravokotno na smer tekališča vzporedna žlebiča s položno prednjo in strmo zadnjo stranjo. Tekavec se je vanju uprl s petama, da se je lahko dobro odrinil v tek (stekel je iz stoje, ne iz vzpore čepno). Žlebiča sta torej imela isti namen, kakor dandanes stečiščni jamici.

Helanodiki, ki so vodili tekmo, so sedeli v zgornjem polkrogu gledališča na zvišenih mestih. Njim nasproti je bil oltar iz belega marmorja, ob katerem je sedela svečenica boginje Demetre in gledala tekme.

Z rastočo razvajenostjo in z rastočim razkošjem proste panoge same niso več zadostovale, zlasti imovitejšim ne. Tako so v 25. olimpiadi (680. leta pr. Kr.) uvedli dirke s četverno vprego. Oprijeli so se jih velikaši in bogataši, ki so imeli denar za to drago zabavo. Za dirke so zgradili južno ob stadionu dirkališče (hipodrómos), od katerega se pa ni nič ohranilo, ker so ga dozezale Alfejeve poplave. Po Pauzanijevem opisu se zdi, da je bilo 600 stopal (192'27 m) široko in 2 stadija (okoli 400 m) dolgo.

Altida je bila napolnjena s kipci in kipi, ki so jih postavljali iz pobožnosti, hvaležnosti, večinoma pa kot počastitev zmagovalcev pri telovadnih tekmah. Bilo je mnogo takih, ki so bili izrezljani iz figovine in cipresovine. Bronasti kipi so bili sirovi, dasi so umeli ulivati bron že vse stoletje. Pozneje se pojavijo dela iz kamna in žgane gline. Seveda so bile vse te podobe iz raznih rok, raznih časov in krajev tudi zelo neenake po umetniški vrednosti; vprav značilna umetniška stopnja je pa tisto, po čemer so najzanesljiveje določili njih starost. Eden najstarejših človeških kipov je bil piskavec, ki je pri šestih olimpijah piskal pentatloncem pri borbi.

(Dalje prihodnjič.)

H. Keber:

Preskoki čez konja

(Nadaljevanje in konec.)

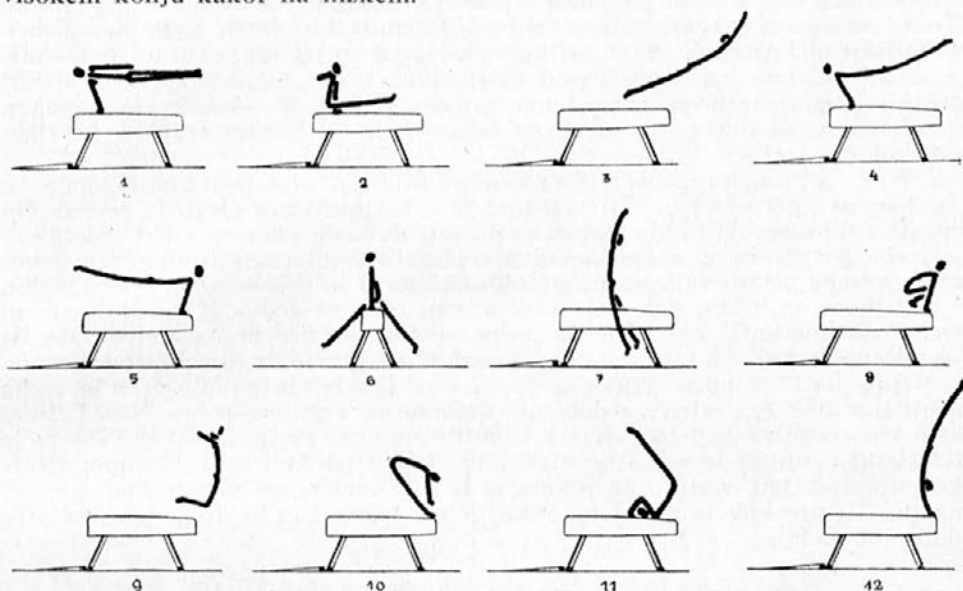
Za preskoke čez vso dolžino konja potrebujemo daljši in silnejši zalet. Delamo jih lahko tako, da primemo na vrat, na sedlo ali pa na hrbet. Najlažji so s prijemom na vrat, ker potrebujemo za odziv z rokami najmanj moči.

R a z n o ž k o poizkušajo telovadci po navadi najprej. Preden pa pričneš vaditi raznožko, navadi telovadce na pravilni naskok na konja v sed raznožno, in sicer najprej na hrbet, nato na sedlo in potem na vrat, šele nazadnje pa naj delajo preskok. Za te pripravljalne vaje varuj ob strani orodja, tako da primeš telovadca za roko nad komolcem. Za raznožko se poženi z zaletom 15 do

20 korakov in z močnim odzivom z nogami nad konja. Noge imej snožene, dokler se ne dotakneš z rokami orodja. Kakor hitro primeš na konja, raznoži in se z rokami dobro odrini.

Raznožko vadi najprej s prijemom na vrat, ker je tako najlažja. Let naj bo visok, najmanj vodoraven, še lepši je pa višji. Nato preidi k raznožki s prijemom na sedlo. Za raznožko s prijemom na hrbet se moraš še prav posebno močno odriniti z rokami, in sicer tisti hip, ko se ga dotakneš na zadnjem delu hrbta. Z odzivom nog in rok moraš prenesti vso težo telesa čez vso dolžino konja z raznoženimi nogami, s telesom poševno navzgor. Ta preskok je precej težak in ga je treba veliko vaditi. Lažje ga je delati na primerno visokem konju kakor na nizkem.

1. Odbočka. 2. Prednožka. 3. Veleškok zanožno letno. 4. Zanožka z obratom.
5. Raznožka. 6. Raznožka strižno. 7. Preskok zanožno strižno. 8. Skrčka.
9. Vzpetka. 10. Sklonka. 11. Preval. 12. Premet.

Raznožko vadimo tudi z obratom. Po izvršenem letu čez orodje in po odzivu z rokami delamo pol obrata ali cel obrat v desno ali pa v levo. Še ko si v zraku, zasukaj telo tako, da se obrneš, preden prideš na tla, zakaj napačno je, če dokončaš obrat šele na tleh. V ta namen se moraš seveda močneje odriniti z rokami.

Raznožko delamo tudi strižno. Ta preskok vadimo najlažje na kozi, zato ga poizkusi najprej tam, nato šele na konju. S prijemom rok na sedlo ali na vrat delaj raznožko strižno takole: izvedi let s snoženimi nogami, ko se pa odrineš z rokami od orodja, zasukaj trup za 90° v levo in napravi strig, tako da porineš desno nogo pod levo in jo prednožiš, levo pa zanožiš. Pazi, da ne boš previsoko prednožil! Nogi morata biti enakomerno vsaksebi. Za začetek naj lovita zmerom dva, da dobi telovadec pogum. Eden naj lovi ob strani konja, drugi pa pred konjem.

Raznožko strižno s prijemom na hrbet delamo tako, da naredimo strig takoj, kakor hitro se odrinemo z nogami. Odriv z nogami in rokami je skoraj sočasen. Ves let čez konja kakor tudi doskok naredimo čelno.

Ako naredimo pri tem strižnem preskoku obrat za 180° namesto za 90° , imenujemo to preskok zanožno strižno. Po izvršenem strigu in obratu letimo s hrbtom naprej in doskočimo s čelom proti konju. Ta preskok je precej težak in moramo telovadca dobro varovati.

Skrčka. Preden pričneš vaditi skrčko, nauči telovadca naskok na konja v oporo čepno, in sicer najprej na hrbet, nato na sedlo in nazadnje na vrat. Lovi ob konju tako, da primeš telovadca za nadlaht. Nalet naj bo prav takšen kakor pri raznožki. Tudi skrčko vadimo s prijemom na poljubno mesto na konju. Pri skrčki s prijemom na vrat, moraš leteti čez konja visoko, najmanj vodoravno. Ko primeš na orodje, skrči noge in se hitro ter močno odrini z rokami. Pazi, da imaš stopala in kolena tesno skupaj. Doskoči v počep ali v čep. Pri tem pa moraš imeti kolena in prste vsaksebi, pete pa skupaj. Tudi skrčko vadimo z obratom po odzivu z rokami. Za ta preskok velja isto, kar je povedano pri raznožki.

Vzpetka je zelo podobna skrčki. Čez konja letimo kakor pri skrčki. Ko se odrineš z rokami, ostane telo iztegnjeno tako, da so noge do kolen v podaljšku uleknjenega trupa, od kolen navzdol so pa pravokotno na stegna.

Tudi **sklonka** se dela podobno kakor skrčka, samo noge morajo biti ves čas iztegnjene in se upogne telo samo v kolkih. Za sklonko je potreben posebno močan odziv z nogami, da lahko zadosti dvigneš trup za pravilen preskok.

Preval čez konja vzdolž vadimo najprej na začetku konja. Z zmernim zaletom naskoči v oporo soročno, upogni telo, predkloni glavo in se narahlo spusti s tilnikom na konja, nakar se prevali do seda raznožno. Pri začetnikih je treba paziti, da ne začno delati prevala s pretrdim spuščanjem na glavo; zato je treba pri tej vaji močno predkloniti glavo in skrčiti roke. Prični vadbo s prijemom na hrbet, nato šele vadi s prijemom na sedlo. Za preval sam ni treba posebne moči, pač se je pa treba navaditi na pravilno smer prevala, da se telo ne prevali ob konju na tla. Varuj z vso previdnostjo ob strani konja.

Premet je eden najtežjih preskokov čez konja vzdolž, ker je treba zanj zelo močnega odziva z nogami. Vadimo ga s prijemom na vrat. Letimo zelo visoko, tako da telo potem z lahkoto preide v stoji na rokah. V letu je telo iztegnjeno ali le nekoliko uleknjeno, lahko pa tudi nekoliko upognjeno, ko pa preide telo v stoji na rokah, se močno uleknemo in naredimo premet na tla. Ta preskok je primeren le za dobre telovadce, ki druge preskoke že dobro obvladajo.

Prvine za župne tekme članov

Zbor društvenih načelnikov in načelnic je potrdil dne 23. avgusta t. l. dveletni delovni načrt za župni zlet l. 1938. Načrt obsega tudi tekme. Po sklepu zbora objavljamo tu kot prvo stopnjo priprave prvine za tekme članov. Tekmovalne vaje bodo sestavljene načeloma iz teh prvin, vendar bo načelništvo, če bo potrebno, vrnilo v tekmovalne vaje tudi kako drugo prvino, ki se pa ne bo razločevala bistveno od tu objavljenega.

Nič ne odlašajte, marveč se takoj lotite vadbe. Tekma ni tako daleč kakor se zdi, vadbena snov ne tako lahka, da bi jo zmogel brez marljive vadbe, pa tudi ne tako težka, da je ne bi že z redno vadbo zmogel vsak telovadec brez izjeme; seve vsak v tisti stopnji, ki je primerna njegovim sposobnostim. Snov je nalašč izbrana tako, da jo s samim rednim delom v 2 letih mora vsak obvladati, izbrana je pa tudi tako, da telo in njegove sposobnosti vsestransko izoblikuje.

V prihodnjih številkah bomo običajno navodila za postopek pri vadbi teh prvin in koristne migljaje. Prebirajte jih pazljivo!

V tem popisu so posamezne prvine ločene s črtico, ali pa, če se začno iz istega položaja, z vejico. Z vejico so tudi ločeni načini iste prvine.

Drog.

Nižji oddelek.

Vis — **Vzpora** — **Zgiba** — **Kolebanje**: podmetno (iz vzpore), v nad-, pod-, dvoprijemu, odkoleb (nazaj) iz vzpore — **Poves** in **sevlek**: iz vzpore spredaj in iz vzpore zadaj — **Naupor**: vzklopno koleboma, trzo-

ma menoma, v zavesi v l. (d.) podkolenu — Vz mik spredaj — Vz vlek spredaj — Toč: v zavesi v podkolenu (l., d.) nazaj, v vzpori: spredaj nazaj, zadaj sklecno naprej — Premah odnožno naprej v vzpori — Obrat v kolebanju: $\frac{1}{2}$ obrat v l. levoročno, v d. desnočno — Prednos v visu — Podmet: iz vzpore spred naprej, iz visa nazaj (s poprejšnjim prevlekom).

Bradlja.

Opora: na lahteh, na lahteh vznosno, sklek, vzpora — Kolebanje: v vzpori, v skleku — Vzpora: spredaj in zadaj v kolebanju sklecno, vzklopno iz opore na lahteh vznosno, z zakolebom in s predkolebom iz opore na lahteh vznosno — Preval: iz opore na lahteh vznosno nazaj v sed raznožno za rokami, iz seda raznožno za rokami sklonjeno naprej v sed raznožno, iz vzpore sklonjeno naprej v sed raznožno, iz opore na lahteh sklonjeno nazaj v prednos v vzpori — Premah: prednožno, zanožno, snožno prednožno (prednožka), snožno zanožno (zanožka), raznožno na koncu bradlje (raznožka naprej) — Na koncu bradlje iz vzpore premet naprej sklecno na tla — Iz vzpore ležno čelno: odbočka v l. (d.) čez lestvini — Kolo: prednožno in zanožno čez lestvino, ki je istoimenska z gibajočo se nogo, in čez lestvino, ki je z njo raznoimenska (z l. čez d. lestvino itd.) — Razovka na l. (d.) komolcu — Stojna na ramenih: polagoma iz seda raznožno za rokami, z zakolebom v vzpori — Odsun v oporo na lahteh iz: koleba v vzpori, stoje na ramenih, razovke na l. (d.) komolcu.

Krogli.

Vis: iztegnjeno, vznosno — Zgiba — Vzpora — Iz visa vznosno v zagugu vis zadaj — Izvinek: naprej, nazaj, naprej v predgugu, nazaj v zagugu — Naupor: težno menoma in soročno, v zavesi v podkolenu (l., d.), v zagugu — Poves, sevlek, z mik (iz vzpore) — Prednos v: visu, vzpori — Prevrat nazaj raznožno v visu — Seskok naprej v predgugu: iz visa spred, iz visa zad — Obrat: $\frac{1}{2}$ obrat v l. in v d. v predgugu in v zagugu.

Srednji oddelek.

Na vseh orodjih kakor nižji oddelek, poleg tega pa še tole:

Drog.

Iz vzpore kolebanje podmetno s $\frac{1}{2}$ obratom v l. (d.) — Naupor: jezdno z l. in z d. noter, zadaj trzoma, praporno, težno soročno, vzklopno z dvoprijemom (l., d. v podprijemu), z zakolebom — Toč: v vzpori spredaj naprej, v vzpori sklonjeno nazaj, jezdno z l. in z d. noter naprej in nazaj — Vz mik: koleboma zadaj in spredaj (velevzmik; tega iz odkoleba iz vzpore) — Vz vlek zadaj — Premik spredaj — Odbočka iz vzpore — Premet naprej sklecno v vis iz vzpore spredaj — Skrčen premah (v vzpori spredaj) z l., z d. in sonožno — Skrčka čez drog — Podmet naprej s $\frac{1}{2}$ obratom v l. in v d.

Bradlja.

Iz koleba v vzpori predskok sklecno — V predkolebu v vzpori $\frac{1}{2}$ obrat soročno v l. in v d. — Iz koleba v opori na lahteh: z zakolebom vzpora s $\frac{1}{2}$ obratom v l. (d.) skrižno v sed raznožno pred rokami — Iz visa stojno sredi bradlje: naskokoma naupor vzklopno — Iz opore na lahteh koleboma: preval uleknjeno nazaj raznočno — Iz opore na lahteh koleboma: preval uleknjeno nazaj v vzporo — Iz stoje na ramenih: preval uleknjeno naprej v vzporo — Na koncu bradlje iz stoje na ramenih: preval uleknjeno naprej v vzporo in raznožka naprej v stojo na tleh — Iz koleba v vzpori bočno: kolo prednožno z l. (d.) čez d. (l.) lestvino s $\frac{1}{2}$ obratom v d. (l.) — Prednožka v d. (l.) s $\frac{1}{2}$ obratom v d. (l.) — Zanožka v l. (d.) s $\frac{1}{2}$ obratom v d. (l.) — Iz vzpore ležno za rokami čelno: skrčka naprej čez lestvini.

Krogi.

Iz vzpore: toč naprej sklonjeno, toč nazaj — Iz prednosa v vzpori: polagoma stoja sklecno — Iz visa: naupor praporno v l. (d.) — Naupor v predgugu — Naupor vzklopno v predgugu in v zagugu — Iz koleba v vzpori: z mik uleknjeno v vis strmoglavo — Iz koleba v visu: s predkolebom premet nazaj raznožno — Z zakolebom izvinek naprej in premet naprej raznožno — Iz visa vznosno v predgugu izvinek nazaj — Iz visa: v predgugu seskok naprej prednosoma — Iz visa vznosno: v predgugu seskok naprej uleknjeno (lastovka).

Konj na šir z ročaji.

Premah: prednožno, odnožno, zanožno z l. (d.) — odbočno (vse naprej in nazaj) — Kolo: odnožno, prednožno, zanožno z d. (l.) — Kolo odnožno z l. (d.) s $\frac{1}{4}$ obratom v d. (l.) — Isto, toda s $\frac{1}{4}$ obratom v stran, ki je istoimenska z metno nogo — Iz vzpore zadaj: kolo prednožno z d. (l.) s $\frac{1}{2}$ obratom v d. (l.) v vzporo zadaj — Strig: iz vzpore jezdno z d. (l.) spredaj strig odbočno v l. (d.) — Iz vzpore spredaj na ročajih: prednožka v d. (l.) čez ročaje in hrbet (vrat).

Višji oddelek.

Na vseh orodjih kakor srednji oddelek, poleg tega po še tole:

Drog.

Iz koleba v visu: premik zadaj — Iz pokoleba v visu: premik spredaj — Veletoč: naprej, nazaj — V vzpori toč sklonjeno naprej — Iz vzpore: skrčka naprej čez drog, isto iz toča naprej v vzpori spredaj — V kolebu v visu zadaj: v predkolebu $\frac{1}{4}$ obrat v l. (d.) v vis spredaj — Iz vzpore zadaj: podmetno (nazaj) vis zadaj — odkoleb (naprej) v vis zadaj.

Bradlja.

Iz opore na lahteh: z zakolebom vzpora v stojo na rokah v vzpori — V kolebu v vzpori: $\frac{1}{4}$ obrat v l. in v d. soročno v predkolebu in v zakolebu — Iz prednosa v vzpori: polagoma stoja na rokah v vzpori — Iz opore na lahteh: z zakolebom vzpora v stojo na rokah v vzpori — Iz prednosa v vzpori: polagoma razovno stoja na ramenih — Iz koleba v vzpori: z zakolebom stoja na rokah v vzpori — Iz visa stojno sredi bradlje: naskokoma naupor zadaj trzoma v oporo na lahteh — Iz vzpore: spad v vis vznosno in naupor zadaj trzoma v oporo na lahteh, spad v vis vznosno in naupor vzklopno — Na začetku bradlje: naskokoma naupor vzklopno v prednos v vzpori — Na koncu bradlje: vmik spredaj — V vzpori, kolo: zanožno snožno v l. (d.) raznožno, zanožno z l. (d.) s $\frac{1}{4}$ obratom menoma v d. (l.) — Prednožka navzad (kolo prednožno v l. s $\frac{1}{2}$ obratom v l. desnoročno in narobe) — Odbočka čez lestvini (kolo zanožno snožno v l. s $\frac{1}{2}$ obratom v d. desnoročno in narobe) — Na koncu: premet naprej skozi stojo na rokah v vzpori — Iz stoje na rokah v vzpori čelno na eni lestvini: skrčka.

Krogi.

Iz visa: v zvlek spredaj — Iz koleba v visu: vzmik spredaj — Z zakolebom naupor — Naupor: v zagugu, z zakolebom (iz visa vznosno) v zagugu — Polagoma sklonjeno stoja na rokah v vzpori — Iz vzpore: spad v vis vznosno in prevrat nazaj raznožno — Razovka v visu zadaj — Iz koleba v visu: premet nazaj snožno — V predgugu: premet nazaj raznožno — Iz visa vznosno: raznožka nazaj.

Konj na šir z ročaji.

Kolo: odbočno v l. (d.) naprej in nazaj — odbočno naprej s $\frac{1}{4}$ obratom v d. levoročno in narobe — iz vzpore zadaj kolo prednožno v l. s $\frac{1}{2}$ obratom v l. (d.) levoročno in narobe nad hrbtom (vratom) — Iz vzpore jezdno z l. (d.) spredaj: strig odbočno v l. (d.).

Na novo delo!

Stojimo na pragu zimskega obdobja, ko se vračamo s telovadišč po končanih javnih nastopih v svoje telovadnice in dvorane, da pričnemo spet z novim delom. V tem času nastajajo vsako leto nove naloge tudi za prosvetarje, ki naj skrbijo skupno z načelniki in društvenimi upravami za uspešno smotrno sokolsko vzgojo vseh pripadnikov društva. Potrebno je torej, da si sestavimo s sodelovanjem načelnikstva svoj minimalni delovni načrt, ki pa mora biti ves tudi izvršen.

Bliža se 1. december, naš sokolski praznik. Pričnimo takoj s pripravami zanj in se potrudimo, da bo ta proslava čim bolj veličastna in hkrati dokaz, da stoji sokolstvo zvesto in neomajno na braniku domovine.

Potem ne smemo pozabiti na predavanja članstvu, naraščaju in deci, prirejajmo družabne večere z razpravami in petjem, skrbimo za dostojno zabavo z uprizorjanjem dobrih iger, zlasti iger z domoljubno vsebino, in pričnimo takoj z zbiranjem in varčevanjem denarja za nabavo krojev in za udeležbo na jubilejnim X. vsesokolskem zletu l. 1938. v Pragi. Dalje mislite tudi na sokolski tisk, brez katerega ne more biti pravega napredka, in mu pridobivajte ob vsaki priliki novih naročnikov.

Dela je torej na vseh koncih in krajih zadosti. Sokolska Petrova petletka, pri kateri mora tudi naša župa posebno častno sodelovati, zahteva od slehernega našega pripadnika, da žrtvuje sokolstvu vse svoje moči in sposobnosti. Bratje prosvetarji, bodite vodniki vseh prireditev in del te petletke in bedite nad njenim izvajanjem, sami pa prednjačite z dobrim zgledom.

Živimo v času, ko se preizkuša naša notranja vrednost in moč. In v tem resnem času prevzemamo nase polni poleta nove velike naloge. Hočemo preroditi in okrepiti svoje sokolske vrste, da bo sokolstvo leta 1941. zmagovito stopilo pred svojega polnoletnega starosta in mu z dokazi svojih uspehov poklonilo najlepši dar ob prevzemu odgovornih vladarskih dolžnosti.

Zato, sestre in bratje, na delo, na podesetorjeno delo! »Le naprej — brez miru!« kakor nam velevala »Pesem sokolskih legij.«

Janez Poharc.

Proslava Kraljevega rojstnega dne

Letošnji rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II., našega sokolskega staroste, je proslavila naša župa posebno slavnostno. Na sporedu je bil župni zvezdni tek kralja Petra II., zbor sokolstva in I. župni zlet kolesarjev. Na zboru društvenih načelnikov in načelnice dne 23. avgusta so prejela društva podrobna navodila. Od tega dne dalje so oživele naše edinice, odločno, premišljeno in velikopotezno so se z doslej neznanim veseljem in pogumom lotile izvedbe zvezdnega teka, ki je bil trda preizkušnja naše sposobnosti, zavesti, točnosti, odgovornosti in organizacijskega čuta. Že priprave za tek so razgibale vso župo in je pri njih sodelovalo 71 izmed 79 edinic. Ostalih 8 edinic (Prezid, Vače, Dvorska vas, Fara, Horjul, Kozarje, Rob in Stari kot) je pa takih, da jih menda nobena reč ne more več predramiti. Vse ceste župnega območja so oživele, izvršili so se poizkusni teki in izbrali tekači. Župna pisarna je dobila v tem času toliko dopisov, kakor že dolgo ne.

Dne 5. septembra zvečer so se izvršili teki na priključnih progah: Osilnica—Stari trg, 37.475 km (56 tekačev iz 5 edinic); Žiri—Dol. Logatec, 21.563 km (47 tekačev iz 3 edinic); Ponoviče—Litija, 3.380 km (15 tekačev iz 2 edinic); Polšnik—Litija, 17.340 km (34 tekačev iz 2 edinic); Koprivnik—Kočevje, 16.170 km (35 tekačev iz 2 edinic); Nova sela—Kočevje, 21.339 km (11 tekačev iz 2 edinic); Struge—Ribnica, 8 km (3 tekači iz 1 edinice) in Loški potok—Sodražica, 18.076 km (42 tekačev iz 2 edinic).

Dne 6. septembra nebo ni kazalo posebne naklonjenosti. Dvigala nas je zavest, da prerocene sokolske legije kljubujejo tudi viharju. Vodniki glavnih prog so krenili v ranem jutru v spremstvu častnikov kot opazovalcev v osebnih avtomobilih na nastopna mesta v Mozelj, Stari trg, Smartno pri Litiji, Moravče, Kamnik in v Vodice. Na progah je bilo ob določenem času pripravljenih več ko 1000 tekačev, vsaka edinica je imela vodnika odseka in reditelja na kolesu. Zgodaj zjutraj se je pričel tek na 6 glavnih progah: Mozelj—Ljubljana, 72.740 km (222 tekačev iz 15 edinic); Stari trg—Ljubljana, 73.050 km (295 tekačev iz 16 edinic); Smartno pri Litiji—Ljubljana, 37.300 km

(123 tekačev iz 7 edinic); Moravče—Ljubljana, 33-550 km (135 tekačev iz 8 edinic); Vodice—Ljubljana, 22-290 km (80 tekačev iz 5 edinic) in Kamnik—Ljubljana, 23-100 km (113 tekačev iz 6 edinic).

Ta dan je teklo tudi 45 tekačev iz 4 edinic na 25-780 km dolgi priključni progi št. Vid na Dolenjskem—Škofljica.

Teke so spremljali na vozilih vodniki prog, za njimi so se pa pomikale proti Ljubljani skupine sokolskih kolesarjev. Nobena sila ni mogla zaustaviti tekačev. Vztrajali so ponekod v dežju in v lahki telovadni obleki po dve do tri ure na svojih mestih. Hitrost teka je bila preračunana poprečno na 17 sekund za 100 m, vendar je bila ta hitrost povsod precej prekoračena, tako da so morali vodniki prog tek zadrževati, kar je bilo včasih zelo težko. Ponekod, posebno na deželi, so se odigravali prav ganljivi prizori, ki dokazujejo, kako naravno pojmuje članstvo te vrste prireditve. V načrtu je bilo, da bodo tekli le redni telovadci iz članskih in naraščajskih vrst, za tek so se pa prijavili tudi starejši člani, ponekod celo fantje in moške, ki niso člani Sokola. Tek je pokazal, da župa lahko vbodoče računi na dva do tri tisoč tekačev. Za zgled naj omenim samo društvo Vodice, kjer je med mnogimi starejšimi člani kot prvi pretekel 500 m 70 let stari društveni starosta. Zanimanje se je stopnjevalo proti pol 11. uri, ko so se tekači bližali Kongresnemu trgu, ki je bil v tem času že napolnjen po tisočglavi množici sokolskih pripadnikov in članov narodnih društev. Točno ob pol 11. uri je pritekel kot prvi tekač iz Vodice, za njim so v 4 minutah prispeli ostali tekači, noseč v rokah poslanico. Za njimi so pa pridrevili osebni avtomobili z vodniki prog in 12 tovornih avtomobilov, ki so pripeljali 240 tekačev ljubljanskih društev. Tekači so napolnili prostor pred govorniškim odrom, nakar se je usul dež, ki je lil vse do 12. ure. Kljub temu je vse zbrano sokolstvo vztrajalo v tvorbah, posnemali so pa njih zgled vsi tisti tisoči ljubljanskega prebivalstva, ki so na gosto obkrožali Kongresni trg. Godba Sokola I je zaigrala sokolsko himno »Hej Slovani«, ki jo je pela tudi vsa ta silna množica. Šestorica tekačev, ki so prinesli poslanico v Ljubljano, je pristopila k odru in jo izročila vodniku teka br. Stanetu Pircu. Ta je stopil pred mikrofon in dva močna ojačevalca sta razglasila zbranim tole objavo: »Brat starosta! Zadnji izmed 1206 tekačev iz 71 društev in čet sokolske župe Ljubljana so pravkar sklenili zvezdni tek kralja Petra II. in na 15 progah skupne dolžine 431 km v skupnem času 32 ur 42 minut prenesli v Ljubljano poslanico naslednje vsebine: »Nj. Vel. kralju Petru II., starosti SSKJ, poklanja to listino 1206 tekačev zvezdnega teka kralja Petra II. iz sokolske župe Ljubljana kot izraz stalne pripravljenosti, vdanosti in ljubezni.« Na listini so podpisi vseh predstavnikov teh edinic in poimenski zaznamek vseh tekačev. Proglašam zvezdni tek kralja Petra II. za končan in Te prosim, da izročiš poslanico na najvišje mesto. Zdravo!«

Župni starosta je sprejel poslanico, nagovoril zbor z besedami močne sokolske vsebine in prečital tole brzojavko: »V imenu svojih 79 edinic in podpisane župe pošiljamo po končanem zvezdnem teku kralja Petra II. Vašemu Veličanstvu k rojstnemu dnevju najiskrenejše čestitke in izraze neomajne zvestobe in vdanosti z vročo željo, da bi usoda blagoslovila bodočnost Vašega dragocenega življenja v radost slavnega kraljevskega doma Karadorjevičev in v srečo naše ljubljene Jugoslavije.« Po trgu se je razlegnil mogočen »Zdravo« in sokolska godba je zaigrala državno himno. Nato je pa kakor orkan izbruhnila množica pri »Pesmi sokolskih legij«, vsi so peli, tudi tisti, ki niso znali besed.

Točno ob 11. uri se je v dežju razvil mogočen sprevod, iz katerega vodstvo ni moglo odstraniti ne dece ne tekačev. Sprevod so otvorili trije sokolski konjeniki s trobojnico, za njimi se je zvrstilo 39 četverstopov kolesarjev s trobojnicami na kolesih, 41 vojnih dobrovoljcev v uniformah z zastavo, 258 tekačev, godba Sokola I, župni prapor s spremstvom, župna uprava, 14 sokolskih praporov, 312 članov v krojih, 4 naraščajski prapori, 112 moškega naraščaja v krojih, dečji prapor Sokola I, 217 moške dece v krojih, 72 članic in slavnostnih in telovadnih krojih, 116 ženskega naraščaja, 156 ženske dece v telovadnih krojih, poštna godba, Jadranska straža z zastavo, 40 narodnih noš, narodna društva Tabor, Soča in narodni železničarji, vsi z zastavami, akademska društva, Hubadova pevska župa, godba Vič-Glince in druga narodna društva v civilu, 774 članov in moškega naraščaja v civilu z znakom in trobojnico, 286 članic in ženskega naraščaja v civilu, 40 rediteljev s sokolskim in rediteljskim znakom, 24 sokolskih jezdecev ter 8 osebnih in 10 tovornih avtomobilov. Vsega skupaj je bilo

v sprevedu 3174 oseb, 31 zastav in 8 državnih trobojnic. Sokolskega članstva je korakalo v sprevedu 2621, in sicer 1355 v slavnostnih in telovadnih krojih ter 1266 v civilu z znakom.

Ta veličastni spreved, kakršnega Ljubljana le redko vidi, je v največjem dežju odkorakal na telovadišče v Šiško, kjer je bilo razvitje društvenega prapora. Med potjo je bil navdušeno pozdravljan od goste množice ljubljanskega občinstva, ki je to pot pod skrajno neugodnimi prilikami javno izražalo simpatije do sokolstva in ljubezen do kralja. Deca in civilno članstvo je pri »Evropi« deloma izstopilo, vendar je bilo v Šiški v sprevedu še vedno 1861 oseb, večinoma sokolskih pripadnikov v krojih.

Tudi na deželi so vse edinice ob priliki teka priredile podobne slavnostne zборе vseh svojih pripadnikov z istim sporedom kakor ljubljanska društva na Kongresnem trgu. Mirno lahko trdim, da je pri vseh teh zborih dne 5. in 6. septembra sodelovalo več ko 8000 sokolskih pripadnikov.

Ljubljanska sokolska in narodna društva so prej ta večer priredila baklado po ljubljanskih ulicah, pri kateri je sodelovalo 250 članov in 20 članic v slavnostnem kroju, 14 zastav, 3 godbe, 106 moškega naraščaja, 108 gasilcev, 32 četnikov, 430 članov in 317 članic ter naraščaja v civilu z znaki, skupaj 1718 oseb. Po deželi so pa ta večer goreli po vrhovih tudi sokolski kresovi.

Tako je sokolstvo ljubljanske župe proslavilo 14. rojstni dan svojega mladega staroste.

Fr. L.

Objave

Župne tekme v igrah.

Dne 4. oktobra so bile v Ljubljani župne tekme članstva in naraščaja za prvenstvo v igrah. Člani in naraščajniki so tekmovali na telovadišču Ljubljanskega Sokola, članice in naraščajnice pa na Taboru.

K tekmni so prijaviili za odbojko po eno vrsto članov, članic, moškega in ženskega naraščaja Ljubljanski Sokol, Sokol I-Tabor, Ljubljana II in Ljubljana-Šiška, medtem ko je Sokol Domžale prijavil le vrsto članov. Za tekmo v hazeni sta prijavila po eno vrsto članov in moškega naraščaja Sokol I in Ljubljana II, v koškanju pa po eno vrsto članic Ljubljanski Sokol in Sokol I. Ker je priglasil za koškanje ženskega naraščaja samo Sokol I svojo vrsto, naraščaj v tej igri ni tekmoval.

Pred tekmo samo so izvršili sodniki pregled prostih vaj, pri katerem so dosegli vsi tekmovalci več ko določenih 75%. V najlepšem vremenu so k tekmam nastopile vse prijavljene vrste razen članske iz Domžal in vrste naraščajnic iz Šiške. Tekmovanje je trajalo od 9. do 15. ure in je pokazalo tele uspehe:

Odbojka.

Člani:

Lj. Sokol : Sokol I	15:11, 15:13	2:0
Lj.-Šiška : Ljubljana II	15:4, 15:13	2:0
Lj. Sokol : Lj.-Šiška	15:4, 15:8	2:0
Sokol I : Ljubljana II	15:8, 15:8	2:0

Lj. Sokol : Ljubljana II	15:2, 15:1	2:0
Lj.-Šiška : Sokol I	15:12, 9:15, 15:7	2:1

I. Lj. Sokol, 3 točke, II. Ljubljana-Šiška, 2 točki, III. Sokol I, 1 točka, IV. Sokol II, 0 točk.

Članice:

Lj. Sokol : Sokol I	15:5, 15:3	2:0
Ljubljana II : Lj.-Šiška	15:3, 15:8	2:0
Lj. Sokol : Lj.-Šiška	15:0, 15:2	2:0
Ljubljana II : Sokol I	15:11, 15:9	2:0
Lj. Sokol : Ljubljana II	15:3, 15:7	2:0
Sokol I : Lj.-Šiška	15:3, 15:3	2:0

I. Lj. Sokol, 3 točke, II. Ljubljana II, 2 točki, III. Sokol I, 1 točka, IV. Ljubljana-Šiška, 0 točk.

Moški naraščaj:

Sokol I : Lj. Sokol	15:4, 15:11	2:0
Lj.-Šiška : Lj. II	15:12, 11:15, 15:7	2:1
Lj. Sokol : Lj.-Šiška	15:9, 4:15, 15:8	2:1
Sokol I : Ljubljana II	15:10, 15:12	2:0
Lj. II : Lj. Sokol	2:15, 15:8, 15:11	2:1
Sokol I : Lj.-Šiška	15:5, 15:13	2:0

Ker imajo Ljubljana-Šiška, Lj. Sokol in Ljubljana II enako število zmag ter enako število dobljenih in izgubljenih bojev (+3 : -5), je bilo za razvrstitev odločilno šele razmerje točk: Ljubljana-Šiška (+91 : -98 = -7), Lj. Sokol (+83 : -94 = -11), Ljubljana II (+88 : -105 = -17) in je zato vrstni red tale: I. Sokol I, 3 točke, II. Ljubljana-Šiška, 1 točka, III. Ljublj. Sokol, 1 točka, IV. Ljubljana II, 1 točka.

Zenski naraščaj:

Lj. Sokol : Sokol I 15:5, 8:15, 15:7 2:1
Lj. Sokol : Ljublj. II 15:3, 12:15, 15:8 2:1
Sokol I : Ljublj. II 12:15, 15:6, 15:11 2:1
I. Lj. Sokol, 2 točki, II. Sokol I, 1 točka, III. Ljubljana II, 0 točk.

Hazena.

Člani:

Sokol I : Ljubljana II 7:2 (polčas 5:1).

Moški naraščaj:

Ljubljana II : Sokol I 4:2 (polčas 2:2).

Koškanje.

Članice:

Sokol I : Lj. Sokol + Ljubljana II 18:15
(prijateljska tekma).

Tekme, ki jih je z zanimanjem gledalo precejšnje število gledalcev, so pokazale velik napredek, posebno v odbojki. Skoda, da se tekem niso udeležila tudi zunanja društva, četudi so se bila prijavila, zato s tekmo nismo dosegli pravega namena. Skromna udeležba je tudi pokazala, da župnega tečaja v igrah, ki je bil meseca julija, društva niso zadosti izkoristila, kar bo moralo seveda župno načelništvo upoštevati, ko bo izbiralo tečajnike za prihodnji tečaj. * * *

Razpis tekme v nastopih na odru za članice in ženski naraščaj.

V delovnem razporedu za leto 1938. so tudi tekme v nastopih na odru. Da seznanimo članstvo s te vrste prireditvami, priredimo že leta 1937. takšno tekmo.

Vaje, ki so lahko proste vaje ali pa vaje z orodjem (kiji, palice itd.), morajo biti izvirne in jih morajo sestaviti članice društva. Vaje, ki naj imajo lepe in ritmične gibe, ne smejo biti pretežke, pač pa takšne, da razgibajo vse telo. Število telovadk in njih obleko določi sestavljalka.

Godba ali recitacija, na katero se bodo vaje delale, mora biti domača ali pa vsaj slovenska.

Uporabijo se lahko tudi vaje, ki so bile prvokrat izvajane na akademijah od dne 1. septembra 1936 dalje.

Tekma bo v Ljubljani v obliki akademije prve dni meseca februarja 1937, toda samo tedaj, če se je udeleže najmanj tri edince za vsak oddelek.

Ocenjevalni odbor, ki bo poseben za članice in poseben za naraščaj, bo sestavljen iz sester, ki pri sestavljanju vaj niso sodelovale. Prvi dve vrsti v vsakem oddelku prejmeta priznanje. Najlepše vaje se

potem objavijo. Približne prijave, v katerih je treba povedati, kakšne so vaje, za kateri oddelek in za koliko telovadk, pošljite župnemu načelništvu do dne 1. januarja, dokončne pa do dne 1. februarja 1937.

Župno načelništvo.

Društvene tekme leta 1937. za članice in ženski naraščaj.

Za leto 1937. so po zveznem predpisu obvezne društvene tekme za članice in ženski naraščaj po načinu, ki je veljal že za lansko leto. Opozarjamo že zdaj društvene načelnice in vodnice ženskega naraščaja, da se resno zavzamejo, da bodo te tekme v resnici dobro uspele. S pripravami in vadbo začnite takoj, vse prvine so v knjižici »Vaje na orodju« od Provozničkove-Skalarjeve, ki se dobi v Jugoslovanski sokolski matici (Narodni dom), razen tega pa pogledajte tudi »Navodila za pripravo za tekme članic in naraščajnic« (priloga »Sokolu« štev. 12 za leto 1935.), ki obsegajo tudi prvine za nizko gred. Za članice velja prva in druga stopnja za nižji, tretja in četrta za srednji, peta pa za višji oddelek. Za naraščaj druga stopnja za nižji, četrta pa za višji oddelek.

Tekme se delijo v dva dela. Prvi del: 1. izkušnja iz sokolske misli (tri vprašanja), 2. prosta vaja, 3. vaja v visu, 4. vaja v opori, 5. preskok čez orodje. Drugi del: 1. skok v višino, 2. suvanje krogle oboročno, 3. tek na 60 m.

Tekma je obvezna za vsako članico in naraščajnico, in mora biti izveden I. del do 30. aprila, II. del pa do 31. oktobra 1937. Vprašanja iz sokolske misli, opis tekmovalne proste vaje in lestvice za proste panoge objavimo, kakor hitro jih prejmemo od Zveze. Tekmovalne vaje na orodju bo sestavil župni strokovni odbor, zato javite približni dan tekme. Ostala navodila so v okrožnici štev. 1 z dne 3. aprila 1936, drugi odstavek.

Župne občje tekme članic in ženskega naraščaja leta 1938.

Za te tekme veljajo v splošnem ista določila kakor za tekmo leta 1937., samo II. del tekme (proste panoge) bo nekoliko izpremenjen, kar bo o pravem času objavljeno. En izvod uspehov pošljite takoj po društvenih tekmah župnemu načelništvu. Leta 1937. ne bo župnih in zveznih tekem. Če potrebujete še kakšnih pojasnil, se kar obrnite na župno načelništvo.

Župno načelništvo.